

หนังสือส่งเสริมการอ่าน
วิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ
ชุด วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ชุดที่ ๗ วันธรรมสวนะ

ปราโมทย์ แหวนเงิน เรื่อง
ปรีชา มณีล้ำ ภาพ

เด็กหญิงหนูหวานเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
เขียนรายงานส่งคุณครู ในหัวข้อเรื่อง “วันธรรมสวนะ”

“วันธรรมสวนะ” คือวันพระกำหนดทางจันทรคติจะตรงกับ
วันขึ้น ๘ ค่ำ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ วันแรม ๘ ค่ำ และวันแรม ๑๕ ค่ำ
ของทุกเดือน ในแต่ละเดือนจะมีอยู่ ๔ วัน หากเดือนใดเป็นเดือนขาด
ให้ถือวันแรม ๑๔ ค่ำ

“วันธรรมสวนะ” หมายถึง วันประชุมถือศีล ฟังธรรม
ในพระพุทธศาสนา หรือหมายถึง การฟังธรรมหรือเรียกกันเคยชินว่า
“วันพระ” ซึ่งชาวพุทธทุกคน ควรให้ความสำคัญกับวันพระ

ในวันพระชาวพุทธถือว่าเป็นสำคัญ ควรไปวัดเพื่อทำบุญถวาย
ภัตตาหารแด่พระสงฆ์ และฟังธรรม ให้เกิดมงคลแก่ชีวิตตน

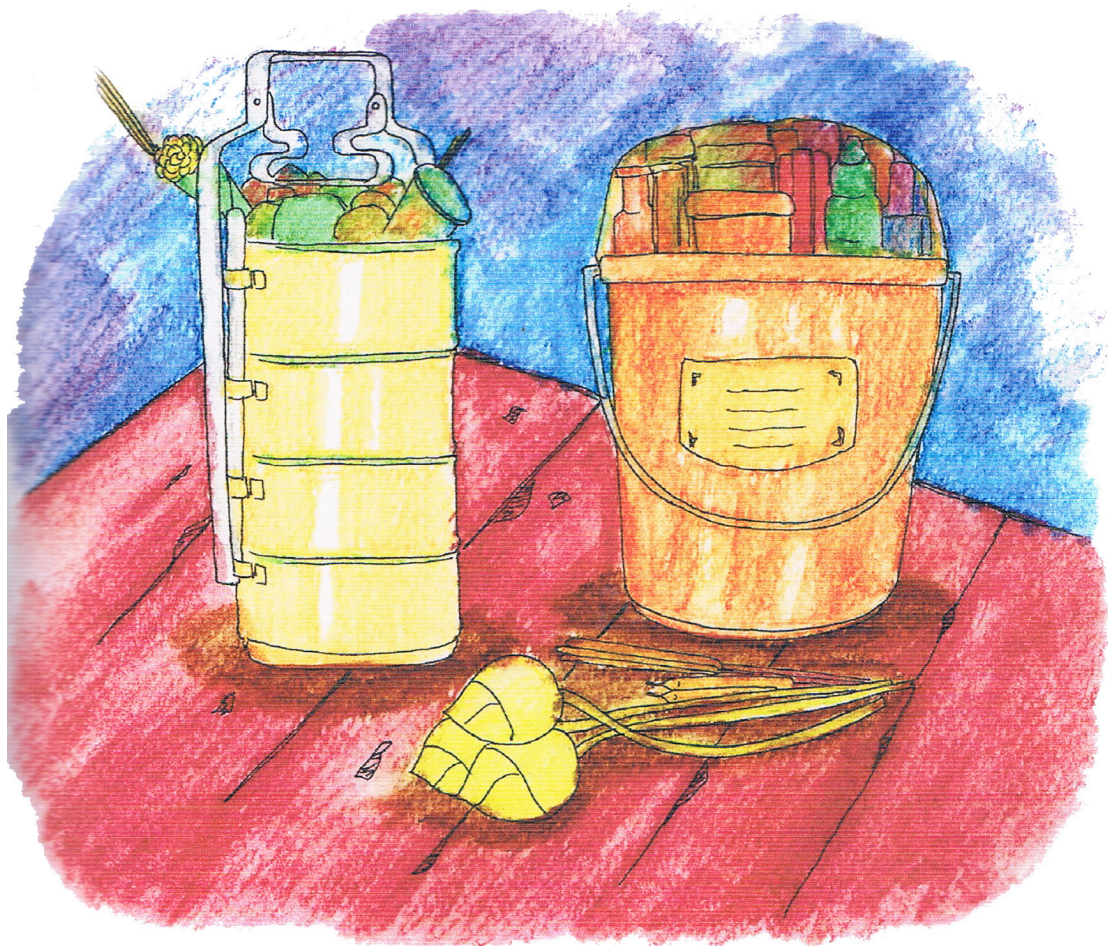
มักจะมีคำพูดว่า “วันโกน” หมายถึง วันก่อนถึงวันพระหนึ่งวัน เป็นการเตรียมตัวเตรียมใจของพุทธศาสนิกชน ในการไปทำบุญที่วัด ในวันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันพระหรือวันธรรมสวนะ (วันแห่งการฟังธรรม) ถ้าวันโกนตรงกับวันขึ้น ๑๔ ค่ำของแต่ละเดือน การปฏิบัติของพระภิกษุสามเณร คือจะต้องโกนผม โกนหนวดเคราที่ขึ้นใหม่ ให้ดูสะอาดเกลี้ยงเกลาเรียบร้อย ก่อนถึงวันพระตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน

ในสมัยพุทธกาล พระเจ้าพิมพิสาร ได้เข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และกราบทูลว่านักบวชศาสนาอื่น มีวันประชุมสนทนาเกี่ยวกับหลักธรรม คำสั่งสอนในศาสนาของเขา แต่ว่าศาสนาพุทธยังไม่มี

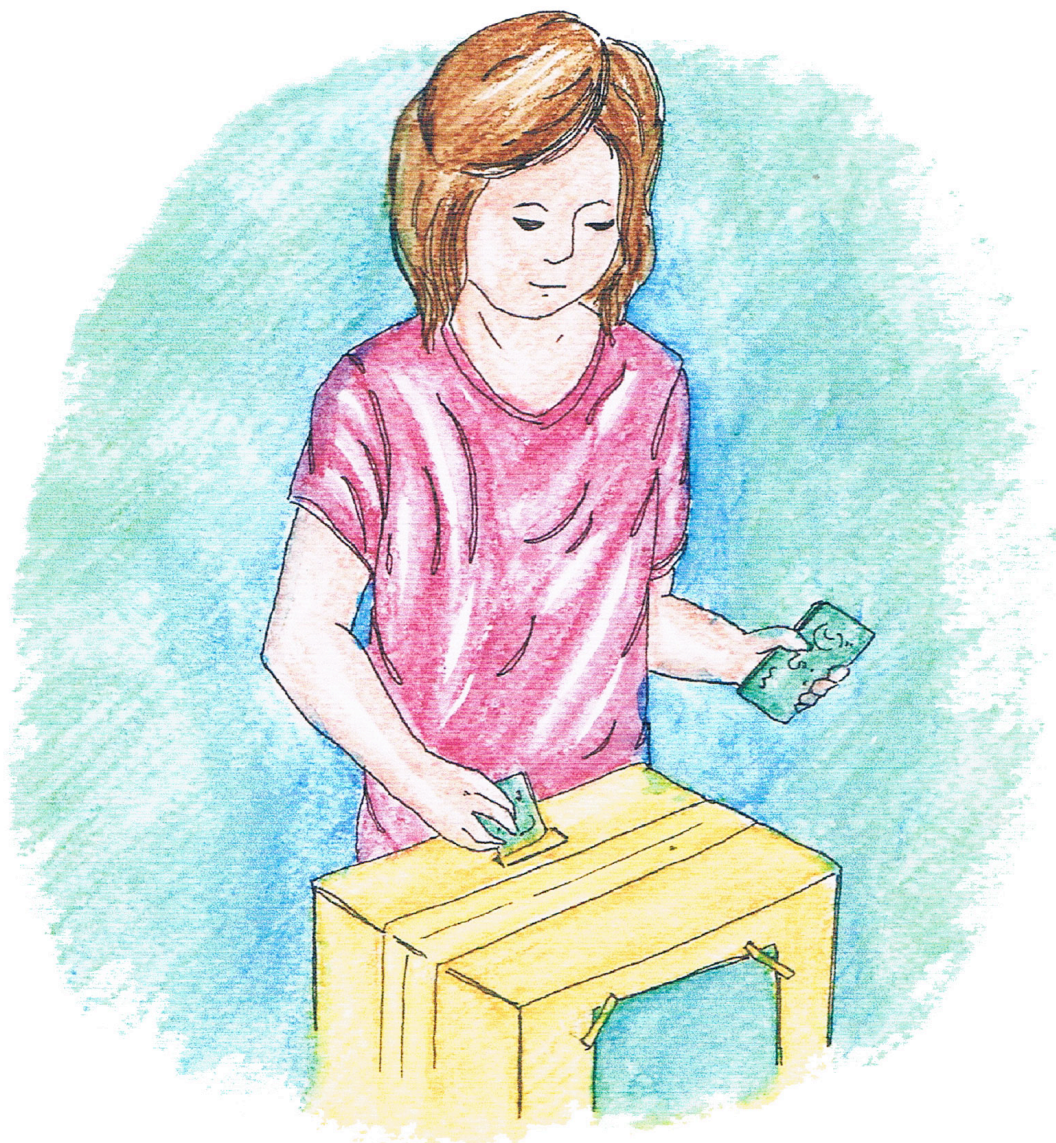
พระพุทธองค์จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมสนทนา
และแสดงธรรมเทศนาแก่ประชาชนในวันขึ้น ๘ ค่ำ วันแรม ๘ ค่ำ
วันขึ้น ๑๕ ค่ำ วันแรม ๑๕ ค่ำ หรือ ๑๔ ค่ำวันเดือนขาด

เมื่อถึงวันธรรมสวนะ ที่บ้านของหนูหวาน คุณยายก็จะเตรียม ข้าวของไปวัด มีดอกไม้ ธูปเทียน ปิ่นโตใส่อาหาร เครื่องถวายไทยธรรม บางส่วนนำไปด้วย

เมื่อไปทำบุญที่วัด มีการจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยที่วัดบ้าน
หนองหวานจะให้ผู้หลักผู้ใหญ่ในหมู่บ้านเป็นคนจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้มีอาวุโส เป็นต้น

การทำบุญในวันพระ หรือวันธรรมสวนะของพุทธศาสนิกชน
ทำได้หลายแบบ เช่น พี่สาวของหนูหวานจะชอบบริจาคทาน
ที่ตู้บริจาคทานที่วัดจัดให้เสมอ ๆ เมื่อไปทำบุญที่วัดเสร็จ

ส่วนพี่ชายของหนูหวานก็จะชอบนั่งสมาธิ สวดมนต์ แผ่เมตตา
ทุกครั้งเพื่อให้เกิดสมาธิและจิตใจสงบ จะทำให้เกิดปัญญา
หนูหวานจึงไม่แปลกใจเลยว่า ทำไมพี่ชายของหนูหวานจึงมีสมาธิ
ในการอ่านหนังสือดีมาก เพราะชอบนั่งสวดมนต์นี่เอง

สำหรับหนูหวานเอง ก็พยายามนั่งฝึกสมาธิในตอนเย็น
หลังจากสวดมนต์ไหว้พระเสร็จ แต่ก็ยังทำได้ไม่ดีเพราะยังเด็กอยู่
ซึ่งก็เชื่อได้ว่าหนูหวานได้ทำดีในวันพระแล้ว จบการเขียนรายงาน
เรื่องวันธรรมสวนะ จะนำไปส่งคุณครูในวันพรุ่งนี้

ใบความรู้เพิ่มเติม

วันพระ +-วันโกน

วันพระ หรือวันธรรมสวนะ หมายถึงวันประชุมถือศีลฟังธรรมในพุทธศาสนา (ธรรมสวนะ หมายถึงการฟังธรรม) กำหนดเดือนทางจันทรคติ ละ ๔ วัน ได้แก่

- ❖ วันขึ้น ๘ ค่ำ
- ❖ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ (วันเพ็ญ)
- ❖ วันแรม ๘ ค่ำ
- ❖ วันแรม ๑๕ ค่ำ (หากเดือนใดเป็นเดือนขาด ถือเอาวันแรม ๑๔ ค่ำ

ในวันพระพุทธศาสนิกชนถือเป็นวันสำคัญ ควรไปวัดเพื่อทำบุญ ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ และฟังธรรม ซึ่งหลังจากทำบุญถวายภัตตาหารเช้าแล้ว พระภิกษุสงฆ์ก็จะแสดงพระธรรมเทศนาทุกวันพระ สำหรับผู้ที่เคร่งครัดในศาสนาอาจถือศีลแปดในวันพระด้วยนอกจากนี้ชาวพุทธยังถือว่าวันพระไม่ควรทำบาปใดๆ การทำบาปหรือไม่ถือศีลในวันพระถือว่าเป็นบาปยิ่งกว่าในวันอื่น

วันโกน เป็นภาษาพูด หมายถึงวันก่อนวันพระ ๑ วัน

ประวัติความเป็นมา

ในสมัยพุทธกาล พระเจ้าพิมพิสารได้เข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และกราบทูลว่านักบวชศาสนาอื่นมีวันประชุมสนทนาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอนในศาสนาของเขา แต่ว่าศาสนาพุทธยังไม่มีพระพุทธร่องค์จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมสนทนาและแสดงธรรมเทศนาแก่ประชาชนในวัน ๘ ค่ำ ๑๔ ค่ำ และ ๑๕ ค่ำ

พุทธศาสนิกชนจึงถือเอาวันดังกล่าวเป็นวันธรรมสวนะ (สำหรับวันธรรมสวนะนี้เมืองไทยมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย

คำศัพท์ท้ายเล่ม

เจ้ากรรม	ผู้เคยมีกรรมมีเวรต่อกันมาแต่ชาติก่อน เจ้ากรรมนายเวรก็ว่า
ไทยธรรม	ของสำหรับทำทาน, ของสำหรับทำบุญ, ของถวายพระ
ธรรมสวณะ	การฟังธรรม, การศึกษาความรู้ที่ปราศจากโทษ
แผ่เมตตา	ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
พุทธกาล	สมัยเมื่อพระพุทธเจ้ายังมีพระชนม์อยู่, พุทธสมัย
ภัตตาหาร	อาหารสำหรับภิกษุสามเณรฉัน
รัตนตรัย	แก้วอันประเสริฐสุดของพุทธศาสนิกชน คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์
ศีล	ข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดการปฏิบัติกายและวาจา เช่น ศีล ๕ ศีล ๘ การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย
สมาธิ	ความตั้งมั่นแห่งจิต ความสำรวมใจให้แน่วแน่เพื่อให้จิตใจสงบหรือเพื่อให้เกิด ปัญญาเห็นแจ้ง
สวดมนต์	ว่าเป็นทำนองอย่างพระสวดมนต์
อุทิศ	ให้, ยกให้

แบบฝึกเสริมทักษะ ที่ ๗.๔
“สรุปใจความสำคัญ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่อง “ธรรมสวณะ” แล้วตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง

1. วันธรรมสวณะกำหนดไว้อย่างไร
.....
2. คำว่า “วันโกน-วันพระ” มีความหมายว่าอย่างไร
.....
3. พระเจ้าพิมพิสารมีความสำคัญอย่างไรกับวันธรรมสวณะ
.....
4. วันธรรมสวณะในประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยใด
.....
5. วันธรรมสวณะกำหนดทางจันทรคติได้เดือนละกี่วัน
.....
6. อนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์แสดงธรรมเทศนาแก่ประชาชนทั่วไปในช่วงใด
.....
7. นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรในวันธรรมสวณะ
.....
8. ผู้ที่เคร่งครัดในพระพุทธศาสนา ควรปฏิบัติตนอย่างไร
.....
9. “ธรรมสวณะ” หมายความว่าอย่างไร
.....
10. นักเรียนคิดว่าวันธรรมสวณะมีประโยชน์อย่างไร
.....